

Meteoros hírek

A Yukon-tűzgömb

Óriási tűzgömb kápráztatta el Kanada észak-nyugati részének lakosságát. Január 18-án az utóbbi 10 év legrámaibb meteorja húzott át az égen a Yukon terület felett. A szemtanúk (Alaszkától Észak-Nyugat Kanadáig) arról számoltak be, hogy a jelenség egész útja során szúrós illatot éreztek és folyamatos sístergő hangokat hallottak. Az elején két hangmorajlásról is beszámoltak. A tanúk beszámolója, a védelmi műholdak és a szeizmikus figyelőállomások adataiból a robbanás energiáját 2–3 kilotonnára becsülték.

„Soha nem láttam ehhez hasonlót”, számolt be a látványról Joe Clarke (Marshallake, Yukon). Január 18-án 16:45 UT-kor vette észre a száguldó tűzgolyót. „A villanás kezdetekor a 15 km-re lévő hegyek is kivilágosodtak olyan ragyogóan, mintha nappali fény árasztotta volna el őket. Végigszáguldott az egész égen. Egy repülő kondenzcsíkjához hasonló nyomot hagyott hátra, mely legalább fél órán át látszott. Ez volt a legvadabb dolog, amit valaha láttam.”

A tűzgömb valószínűleg sporadikus eredetű volt, hisz nagyobb rajaktivitás nem volt azon a héten. A NASA és a Védelmi Minisztérium tudósai is érdeklődtek az eset iránt. Az esetleges fellelhető darabkák tanulmányozásából meg lehetne ismerni a meteoroid eredetét, származási helyét.

Január 21-én, pénteken — 3 nappal a robbanás után — egy ER-2-es repülőgép szállt fel a NASA Dryden Repülési Kutató Központjából, hogy megpróbáljanak atmoszférikus mintákat gyűjteni a lebegő porból. 65 000 láb magasan repülve egy aeroszol részecskegyűjtő segítségével mintákat vettek a törmelékfelhőből. A berendezés 2 db 5x4 hüvelykes lapátból áll, melyet a repülőgép bal szárnycsúcsára telepítettek. A lapátok szilikon olajjal vannak bevonva, amely a nagymagasságú légáramból gyűjti a részecskéket. A gyűjtés után hermetikusan helyre zárják a berendezést, amelyet a NASA Johnson Space Center-be (Houston, Texas) továbbítanak kivizsgálás céljából.

Az ER-2 vitt magával egy fekete-fehér kamerát, amellyel a robbanás 8 mérföldes környezetében kerestek becsapódási krátert vagy más sebhelyet, pl. kidőlt, esetleg elszenesedett fákat.

Az eset hasonló volt az 1908. június 30-án a szibériai Tunguszka közelében bekövetkezett eseményhez. Akkor a robbanás energiája kb. 20 megatonna TNT-nek felelt meg. A légnyomás 40 mérföldes körzetben kidöntötte a fákat, és 9 mérföldes (14,4 km-es) körben elégték a fák. A robbanás során nem keletkezett kráter, és nem találtak semmi tárgyi bizonyítékot arra, hogy mi okozhatta a katasztrófát. A NASA és a Wisconsin Egyetem tudósai lefuttattak egy számítógépes szimulációt, amely végeredményül azt adta, hogy egy kb. 100 láb átmérőjű és 10 mérföld/másodperc sebességgel mozgó test esett szét kb. 5 mérföld magasan a földfelszín felett. Ez kb. ugyanaz a magassági érték, mint amit a szemtanúk beszámolója alapján elképzeltek. A január 18-i kanadai robbanás információinak begyűjtése kapcsán érthetőbbé válhat a Tunguszka-eset is.

A NASA Science News január 25-i hírlevele alapján összeállította: Gyarmati László